

I. ГЛЪТКА ВЪЗДУХ В... ЗАВОДА ЗА ХЛОР

Когато журналистката от гюргевския в. „Кувънтул либер“ Мирела Груицъ ме попита какви чувства изпитвам като русенка, намирайки се в Завода за хлор и хлорни продукти в Гюргево, аз ѝ казах нещо, което прозвуча като черен хумор. Отговорих ѝ, че ми е било мечта като журналист да дойда в завода, за да видя съоръженията, които изселиха толкова много семейства и предизвикаха екологичната революция в Русе...

Картината на площадка № 1 не става за илюстрирана картичка, нито за снимка в учебник по икономическа география като символ на възхода на една индустрия. Картината на площадка № 1, макар и лишена от своя производствен ритъм и да бе по особен начин мъртва, издаваше нещо зловещо. И като потвърждение на тези първи впечатления се появи едно куче, родено от майка си с бяла, дълга козина, която сега беше станала жълта. Как бе попаднало това куче в „голямата химия“ на Елена Чаушеску не се знаеше, но повече от ясно беше, че животно тук му е бил по-лош от кучешкия. Обстановката, в която

то е живяло то, а десетките работници са „трупали трудов стаж“ там, е потискаща и представлява тъй нареченото морално остаряло оборудване, силно износено от продължителното производство на хлор и хлорни продукти. Съоръженията наистина са съветски, както подигравателно ни отвърщаха румънците преди години, и наистина са използвани безопасно, за да остане от тях жалки остатъци. Единственият цвят, който те притежават, е сивият, тук-таме примесен с кафява корозия.

В огромния цех за електролиза на солна киселина видяхме клетките, в които се е произвеждал хлор. Голяма част от тях бяха демонтирани и складирани встрани, а други още стояха по местата си. В този именно цех се е изпуснал хлорът, който, понесен от честите северозточни ветрове, обгръщаше в жестоката си пелерина нашия град. Единственото обяснение защо хлорът е излизал от цеха е това, че самите клетки не са били добре уплътнени. Вътре работниците работели понякога с газови маски, тъй като не е било възможно да се стои и да се диша лютвият хлор.

И съвсем не са били затворници, както се твърдеше в един от многобройните слухове в Русе. Работили са нормални хора, които даже не са получавали надбавки за вреден труд. Раздавано им е било по половин литър прясно мляко, което се е приемало почти като подигравка.

Георге Флорика, член на Временния съвет за национално единство от Гюргево, който дойде в завода като един от придружителите, се оказа негов бивш работник. Ето какво сподели той:

— Работих като оператор-химик. Заплатата ми беше 2180 леи (218 лева). Много лошо съм се чувствувал, когато хлорът проникнеше във въздуха, защото знаех къде отива, знаех, че не трови само хората, но и растителния, и животинския свят. Технологията, по която се получаваше хлор, беше стара и не отговаряше на съвременните изисквания на химическото производство. Работниците в цеха разполагаха със защитни маски, които можеха да им послужат при една евентуална авария за определено време да напуснат завода. Това бяха хора от Гюргево и от

различни краища на страната. След спирането на завода всички се прибраха в родните си места. Днес производството на хлор е преместено в град Ръбнику Вълча, където е построен новият завод. Независимо че в него се работи по нови, модерни технологични, той предвидливо е построен на 10 километра от града.

На площадка № 1 се намират компресори за технологичен въздух, електростанция, инсталация за разтворители, инсталация за производство на деминерализирана вода и станция за електролиза на вода за получаване на кислород и водород. Част от тези съоръжения са действащи и пряко са свързани с производството на площадка № 2, която се намира в съседство. Като споменах площадка № 2, си спомних, че преди време бях публикувала информация, че заводът за хлор е спрял за ремонт. В деня, в който излезе информацията, в Русе отново се понесе синкавата мъгла. Това съобщение във вестника въбеси хората, които отново и отново прибегнаха до редакционните телефони, за да кажат яростно по ня-

колко кратки, но съдържателни думи. Бях наругана жестоко за това, че се подигравам чрез вестника с тях. А каква беше всъщност истината? Заводът за хлор наистина беше спрял и го ремонтираха. Замърсяването дойде от площадка № 2, в която хлорът участва като суровина в производството и която днес продължава да ни създава проблеми.

Преди да напусна завода, се разходих из него, за да мога да запечатам в паметта си повече неща, тъй като не разполагах с фотоапарат. Сега, когато се опитвам да си спомня какво всъщност представляваше той, в главата ми, като в обръкан сън, се мяркат корозирани тръби, сивозеленикави инсталации, откритени врати, счупени прозорци... Колебая се дали да спомена, че там видях и птици. За тях не върви сега да разказвам. Ще ги оставя за оня репортаж от площадки 2 и 3, когато ще бъде уместно с тях да започнем и с тях да свършим. Кога ли ще бъде написан този репортаж?!